

RAZVOJ GOVORA IN JEZIKA OD ROJSTVA DO VSTOPA V ŠOLO

Otroci so resnično čudežna bitja. Že kot se dojenček rodi in prvič zadiha, se v njem sproži jok, s čimer spodbudi svojo okolico, da je pozorna na njegove najosnovnejše potrebe. Prve tri mesece otrokova mama že prepozna različne vrste joka, pojavijo se tudi prvi kriki in nasmeh.

RAZVOJ PREDVERBALNIH VEŠČIN IN POJAV PRVE BESEDE

Od 3. do 9. meseca otrokova groba motorika in govorila postajajo vse bolj spretna. starši spodbujajo dojenčka z zanimivimi igračkami, za katere se otrok vse bolj zanima. Pomemben je tudi materin glas, ki sproža prve odzive in tako otrok že pri 6 mesecih imitira prve glasove. Že nekaj tednov kasneje so prisotni tudi prvi zlogi (npr. mamamama, nanana, dadada), ki pa jih ne smemo zamenjati za prvo besedo, saj nimajo večje sporočilne vrednosti.

Pri 9 mesecih je otrokov nivo razumevanja že dobro razvit. Rad se igra »ni-ni« ali »ku-ku«, posnema starše pri kašljanju, ploskanju. Razume pomen besede »ne« in prepozna imena družinskih članov. Vse bolj uporablja geste in začne »čebljati«.

Med 9. in 15. mesecem se otrok vse bolj osamosvaja, izkazuje čustva (kriki veselja, cviljenje; tudi razburjenje, jeza in upiranje), obenem pa napreduje tudi na področju govora in jezika. To je za starše pogosto zelo čustveno, predvsem ko okoli 12. meseca izgovori prvo besedo. Pri tem pa nikakor ne smemo podcenjevati njegovega nivoja razumevanja, saj otrok razume mnogo več, kot je zmožen povedati.

Če otrok v tem obdobju ni »klepetav«, se ne zanima za okolico ali posamezne igrače, se ne odziva oziroma ne razume svojega imena, ni pravega očesnega kontakta itn., poiščite pomoč strokovnjaka.

RAZUMEVANJE IN RABA VEČ BESED

Med 15. in 18. mesecem starosti lahko otrok uporablja od 5 do 20 besed. otrokovo razumevanje postaja vse bolj obširno. Sledi in se odziva na preprosta navodila (npr. »Prinesi žogo.«), na enostavna vprašanja smiselno dogovarja, pokaže nekaj osnovnih delov telesa, predmete na slikah, odraslim prinaša stvari in na ta način usmerja pozornost nase – on je središče sveta, mar ne? Okoli 2. rojstnega dne otrok spregovori dvobesedni stavek (npr. »To oga« (To je žoga.)). Uporablja že 50 pomenskih besed, ki jih kombinira na različne načine.

OBDOBJE NAJINTENZIVNEJŠEGA RAZVOJA ALI »KAJ JE TO?«

Med 2. in 3. letom starosti je obdobje najintenzivnejšega govorno-jezikovnega razvoja. iz širšega okolja povzema in se uči novih besed, pogosto nastajajo nove izpeljanke, zato je triletnike tako zabavno poslušati. Zanima ga vse, nenehno sprašuje, rad posluša kratke zgodbe, poje pesmice, lista po slikanicah in poimenuje najrazličnejše predmete. Govor je v 70 – 75 % razumljiv tudi neznanim komunikacijskim partnerjem.

RAZVOJ GOVORA IN JEZIKA PO 3. LETU ALI »ZAKAJ?«

Med 3. in 4. letom postajajo možganske povezave vse bolj aktivne, informacije se povezujejo, zato otrok razvije vrsto novih vprašalnic, na katere včasih odrasli nimamo pravega odgovora. Otrok po 3. letu v svojem govoru uporablja različne besedne vrste, ki jih strukturirano povezuje v daljše povedi, s katerimi povezano razlaga o dogodkih. Ob slikanicah začne pripovedovati (»brati«) krajše zgodbe, se vključuje v daljši pogovor in poskuša razložiti vsebino, ki je sogovornik morda ni razumel.

Štiri- oz. petletnik govori z dolgimi stavki (od 4 do 6 besed), pripoveduje dolge zgodbe, pri katerih uporablja različne besedne vrste, pri tem je govor slovnično pravilen, le glasovi, ki se razvojno pojavijo kasneje, lahko še niso pravilno usvojeni (Š, Ž, Č, R). Njegov govor je popolnoma razumljiv tudi širšemu krogu poslušalcev. Prepozna barve, osnovna lika (krog, trikotnik), prav tako zna mehanično prešteti vsaj do 10.

PRED VSTOPOM V ŠOLO

Med 5. in 6. letom starosti se pri otroku vzbudi vse večja domišljija, ki se prepleta z resničnim življenjem. Otrok se rad šali, zapomni si otroški humor, rad vidi, da se tudi drugi odrasli ali otroci šalijo na najemu razumljiv način. Izreka vseh glasov je usvojena. Otroci se pripravljajo na vstop v šolo, zato jih tudi že vse bolj zanimajo knjige in črke, nekateri že napišejo svoje ime. Po 5. letu otroci že

najdejo rime, prepoznajo prvi glas v slišani besedi in podobno. vse to so preopisemenjevalne veščine, ki otroku kasneje pomagajo pri uspešnem učenju branja in pisanja. Včasih se starši sami težko odločijo, kdaj je posamezna govorna težava rizična in kdaj poiskati pomoč.

Če niste prepričani, ali otrokov govorno-jezikovni razvoj poteka v skladu s pričakovanji, se lahko po nasvet obrnete na otrokovega pediatra ali se posvetujete z otrokovo vzgojiteljico ali svetovalno delavko vrtca.

(vir: povzeto iz revije Pogled za starše, september 2019, avtorici članka: Petra Kavšek Vrhovec in Meta Dolinar)